

Розділ І. МІФИ НА ВСІ ЧАСИ. ЗЛЕТИ ЛЮДСЬКОЇ ФАНТАЗІЇ У МІФАХ НАРОДІВ СВІТУ

*Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5—6 класи»
для закладів загальної середньої освіти (автори: Ніколенко О. М., Ісаєва О. О.,
Клименко Ж. В., Мацевко-Бекерська Л. В., Юлдашева Л. П., Рудницька Н. П.,
Турянця В. Г., Тіхоненко С. О., Вітко М. І., Джангобекова Т. А.)*

*Модельна навчальна програма «Зарубіжна література. 5—6 класи»
для закладів загальної середньої освіти (автор Волощук Є. В.)*

Очікувані результати: учень / учениця уважно слухає окремі міфічні оповіді та науково-популярну інформацію, за потреби формулюючи запитання для уточнення змісту та окремих деталей; візуалізує сюжети міфічних оповідей (самостійно або з допомогою інших осіб) у коміксах або малюнках; читає і переказує міфічні оповіді та науково-популярні тексти, підпорядковуючи переказ темі та основній думці; пояснює зміст поняття «міф»; наводить приклади міфологічних сюжетів різних народів, обґрунтовує прикладами тезу про вплив давньогрецької міфології на європейську культуру; характеризує особливості форми міфічних оповідей та їхніх літературних обробок; пояснює і обґрунтовує прикладами образний характер уявлень про закони природного та людського буття в міфах, особливості побудови сюжетів, образів і мови; розкриває мотиви вчинків міфічних персонажів, аргументовано висловлює свою позицію щодо порушених у міфічних оповідах моральних проблем; виявляє інакомовний зміст міфічних образів; наводить обґрунтовані приклади «вічних» міфічних образів; поєднує інформацію про тематичні групи міфів і відмінності міфу від казки, подану в тексті, усному повідомленні та візуальних елементах (за допомогою схематичних малюнків, таблиць та ілюстрацій); виявляє відмінності між міфом і казкою; порівнює міфічні сюжети різних народів, образи міфологічного героя в різних творах, а також міфи та їх літературні обробки, визначаючи спільні й різні елементи змісту й форми висловлює свою думку в дискусії (або онлайн-дискусії) щодо переглянутих екранізацій і мультиплікаційних версій міфів та/або їх літературних обробок; дотримується основ безпечної поведінки в цифровому середовищі та основних засад академічної доброчесності під час онлайн-дискусії; пише твір-роздум або розгорнуте висловлення в захищеному цифровому середовищі, пов'язуючи зміст свого тексту з власним життєвим / читачьким досвідом і дотримуючись засад академічної доброчесності; письмово пояснює зміст виразів «вогонь Прометей», «подвиги Геракла», «люлька згоди» та наводить приклади використання їх у певних ситуаціях; використовує в роботі над створенням письмових текстів додаткові словникові та довідкові джерела; наслідує окремі стильові риси міфічних оповідей, створюючи власний текст.

Тема. МІФОЛОГІЯ ЯК ОСНОВА КУЛЬТУРИ ДАВНЬОГРЕЦЬКОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ. ВИНИКНЕННЯ МІФІВ ТА ЇХНЯ РОЛЬ У ЖИТТІ ДАВНІХ ЛЮДЕЙ. ВІДМІННОСТІ МІФІВ ВІД КАЗКИ ТА ЛЕГЕНДИ. БОГИ Й ГЕРОЇ МІФІВ ЕЛЛАДИ. ОСНОВНІ ТЕМАТИЧНІ ГРУПИ ГРЕЦЬКИХ МІФІВ

Мета: дати поняття про міфологію як основу культури давньогрецької цивілізації; про міфи, їхні тематичні групи, про популярні міфологічні образи, сюжети, мотиви в різних народів; розвивати образне й логічне мислення, навички роботи з літературознавчими поняттями, уміння розрізняти міф і казку, визначати теми й мотиви, висловлювати свої думки, аргументувати їх; виховувати повагу до духовних надбань минулих поколінь.

Перебіг уроку

І. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ

1. Дидактична гра «Хто швидше?»

- ♦ Відновіть назви вивчених казок:
 - «Фарбований мізинчик»;

- «Третя подорож Маляна»;
 - «Іссумбосі, або Хлопчик-шакал»;
 - «Пані зірка»;
 - «Пензлик Синдбада»;
 - «Хлопчик-метелиця».
- ♦ Одна із казок відрізняється від решти. Поясніть, чим саме. («Хлопчик-зірка» — літературна казка, решта — народні.)

2. Постановка та розв'язання проблемних питань «Ланцюжок аргументів»

- ♦ На попередньому уроці ми говорили про різні види мистецтва. На вашу думку, чи можна виокремити головні й другорядні види мистецтва?

II. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1. Слово вчителя

— На формування культури народу впливає низка факторів: природні умови, рівень господарства, звичаї та традиції, сусідство інших народів. Саме тому культура кожного народу самотня та неповторна. Проте, можливо, тільки Стародавня Греція досягла такого розквіту науки, мистецтва, архітектури, що не тільки вплинув на культурний розвиток сусідніх народів, а й впродовж тисячоліть продовжує дивувати людство.

У 5—4 ст. до н. е. грецька культура досягла найвищого рівня розвитку. У ній яскраво відобразилися розквіт рабовласницької демократії, звичаї, погляди, пристрасті вільних еллінів. Тогочасне грецьке мистецтво прийнято називати класичним, тобто зразковим.

Без поетів, філософів, скульпторів, живописців Стародавньої Греції та Риму неможливо уявити світове мистецтво. Вони давно посіли місце на високому Олімпі і, як боги, здобули безсмертя. Античні майстри перемогли смерть силою Краси й Гармонії і надалі дарують нам перлини свого мистецтва, що не втратили свого чарівного блиску до сьогодні.

2. Інтерактивна вправа «Мозковий штурм»: постановка та розв'язання проблемних питань

- ♦ На вашу думку, що зумовило розвиток грецької культури та якими були особливості її формування?
- ♦ Чому саме Стародавня Греція сягнула такого високого рівня культури?

III. РОБОТА НАД ТЕМОЮ УРОКУ

1. Пояснення вчителя

— Ніхто достеменно не може сказати, коли й де саме вперше виникла людська цивілізація. Учені схиляються до думки, що трапилося це практично одночасно в кількох місцях земної кулі. Це доводять також археологічні розкопки. Найдавнішими осередками людства вважають *египетську, індійську, китайську* та деякі інші цивілізації.

Фантастичні оповідання про виникнення світу, народження богів, появу людей на землі, про початки культури — уміння використовувати й добувати вогонь, про стосунки людей і тварин, про всякі дива, про все «надприродне» — це міфи, що разом становлять міфологію. В античній міфології було вперше сформульовано ідею посмертного суду, але антична міфологія не вирізнялась ані моральним рівнем, ані моралізуванням. Головною чеснотою міфів була мужність, якій протиставлялося боягузтво.

2. Робота з літературознавчими термінами

Міф, або *міт* (у пер. з грец. — *казка, переказ, оповідь*) — оповідь про походження певних речей, явищ, світу, за участю надприродних істот — богів, демонів і героїв. Міф є основою різних релігійних систем, фольклорних традицій, художньої творчості. Окремі міфи, що становлять певну систему, утворюють міфологію певного народу, яка є підґрунтям характерного для нього світогляду.

Міфологія (у пер. з грец. *mythos* — *переказ* та *logos* — *слово; виклад стародавніх сказань, переказів*) — сукупність пов'язаних міфів певних людських спільнот. З розвитком суспільств міфи перетворюються на розгорнуті розповіді та пов'язуються один з одним, утворюючи цикли.